

“L’aigua ens remet a la idea de sentir-nos vius”

Alba Sabaté acaba de publicar la seva *opera prima*: *Paradisos d'aigua* (finalista del premi Pere Calders 2005). No ha tingut gaire pressa a l'hora de donar el manuscrit a la impremta: la novel·lista fins fa poc inèdita va néixer a Manresa -un fet accidental: s'hi va estar només quatre mesos- l'any 1962. Viu, però, a Barcelona, després d'haver passat molts anys d'infantesa i de primera joventut a Girona. (Text: Jordi Llavina, Fotos: Jordi Mota)

Paradisos d'aigua explica la història de l'Esther, de 42 anys. Fa cinc anys va trencar una relació amorosa, i ara torna a tenir ganes de “submergir-se un altre cop en la vida”. Coneixerà un noi, en Rahal, setze anys més jove que ella. Entrarà a treballar en una perruqueria del barri barceloní de la Ribera, regentada per la maliana Natalie (un dels personatges més ben dibuixats de la novel·la). L'Esther viurà una petita revolució personal, i Sabaté ho explica amb un estil eficaç, d'una gran tensió lírica. Malgrat l'aparença dissuasiva de la majoria de cobertes de Proa -se suposa que l'afroamericana que hi apareix dibuixada en aquesta deu ser la Natalie-, un es troba llegint la novel·la i, en girar l'últim full, considera que ha passat una estona no sols entretinguda. La novel·la té, en efecte, moments esplèndids. Per escriure, Alba Sabaté no necessita sinó una condició ambiental: silenci. Silenci, res més. Acaba de passar el mes d'agost a Itàlia.

¿Com neix, la novel·la? Parla'm del procés de creació. M'imagino que devia fer temps que es devia gestar, que la deus haver escrit i reescrit... La novel·la va començar a gestar-se ja fa més de dos anys. Ha estat un procés lent. Una mica com una bola de neu que va creixent a mesura que passa el temps.

La deixes, hi tornes, la refàs, l'arrodoneixes... No sé si sabria dir ara exactament com va néixer, però potser podria dir que en el fons és com un joc: t'imagines una persona qualsevol del carrer, d'aquestes que et trobes en un lloc qualsevol i també en un moment qualsevol i que, en lloc d'oblidar-la, de deixar-la enrere, t'ofereix la possibilitat de meditar una mica més sobre la condició humana i sobre la vida.

La impossibilitat d'estimar després de. ¿Potser és el gran tema, oi?

Sí, potser sí. Però no només impossibilitat d'estimar després de... També s'hi amaga la impossibilitat de trobar moltes vegades la millor manera de tirar endavant amb la nostra vida, amb la vida en general, amb tu mateix i amb els altres, independentment d'episodis biogràfics que puguin marcar més o menys una història particular. Tots podem haver protagonitzat moments claus en la nostra vida, extremadament feliços, extremadament desgraciats o purament intranscendents, però sovint la importància que aquest fet vagi adquirint en el nostre jo amb el pas del temps depèn més de nosaltres que no pas del fet biogràfic mateix. A la novel·la, és cert, hi ha un punt d'inflexió que marca la història de la protagonista i la manera que té d'enfrontar-se amb els altres, però també amb

ella mateixa. De totes maneres, m'agradaria pensar que en el fons és només un pretext, una metàfora d'una realitat que de vegades pot afectar-nos a tots.

També hi ha, és clar, el tema de la maternitat. I aquest sí que em sembla important per ell mateix. La relació dona-maternitat, en els temps actuals, és molt diferent de la que hi podia haver abans. Dona-treball, dona-promoció laboral, dona-mare perfecta, l'allargament de l'edat en què es tenen els fills, dones que lluiten per tenir fills a edats molt avançades, justificació personal i sovint també pública davant la no-maternitat... M'agradaria tractar en alguna altra ocasió aquest tema que aquí només queda insinuat.

¿Com has anat treballant els personatges? ¿Quins els tenies al cap des del començament i quins, si n'hi ha cap, se t'han aparegut en el moment d'anar escrivint la història?

Jo sóc extremadament lenta a l'hora d'escriure. Llegeixo una vegada i una altra el que he anat escrivint abans de continuar amb una altra frase. Potser com una manera d'imbuir-me de la història, de ser-hi present com una observadora, des de dintre mateix. De vegades, fins i tot com un joc de creació d'una altra realitat. Llegeixo i rellegeixo i acabo la tarda escrivint només una altra frase.

En aquest sentit podria dir que els personatges s'han anat creant i perfilant al llarg del procés d'escriptura; sobretot la Natalie, que ha anat agafant més i més relleu a mesura que anava progressant en l'escriptura. L'Esther i el Rahal són els que tenia ja més treballats de bon començament. L'Esther, de manera més psicològica; i el Rahal, de manera més física. Però sobretot m'he centrat més en el personatge de l'Esther, que és qui marca el to de la narració, el punt de vista, la seva manera de contemplar la realitat...

Em sembla curiosa l'alternança de persones en el punt de vista. Fas servir la segona persona del singular –de fet, tot el relat s'adreça a en Rahal–, però també la tercera i la primera. ¿Quin efecte volies crear o suggerir, amb aquest recurs?

Em proposava fer que fos l'Esther qui parlés, com si ella escrivís la seva pròpia novel·la, com si realment fos ella qui es dirigís al Rahal. Donar-li la veu, la seva. ¿Per expiar la seva culpa? Per expiar-se ella d'ella mateixa. De fet, potser mai ningú no llegirà el text que ha fet i això ella ho sap.

És en aquest sentit, doncs, que intentaria justificar el canvi de persona. És ella qui parla amb el Rahal, sí, però qui parla també amb ella mateixa. Potser el canvi de persona intentaria reproduir aquells moments que van ser per a ella especialment significatius. Escrivint-los els torna a reviure, els torna a fer presents.

L'Esther ve d'una situació molt determinada; en Rahal, d'una altra que no hi té res a veure. ¿Hi ha veritablement temps irreconciliables, per a l'experiència amorosa?

No ho crec. Pot haver-hi tantes relacions com persones hi ha en el món. Totes tan diferents i potser totes també tan iguals. No, no ho crec. Potser de vegades aquells aspectes més irreconciliables a primer cop d'ull són els que poden fer més possible una experiència amorosa.

Sembla que per tu –o per la narradora, més ben dit– un cert estat de felicitat o, com a mínim, de benestar s'associa sempre amb imatges líquides. ¿Per què? ¿No vivim, ara, en un món que alguns consideren metafòricament líquid? ¿Cap a on anem? Potser com a humanitat mai no ho hem sabut del cert, però també potser ara que les grans creences es qüestionen en bona part del món, ho sabem menys que mai.

L'aigua, en aquest cas, pot ser un magnífic receptacle de mirades que potser només esperen contemplar el color que pren el pas del temps. I tot a través del filtre mateix de l'aigua. L'aigua trencada de la peixera del pis de la Natalie, l'aigua del Níger, l'aigua del Mediterrani, l'aigua de la pluja... tot ens pot remetre a la sensació de sentir-nos vius però no immòbils.

Tu has escrit poesia. I, en aquesta novel·la, més enllà d'allò que se'n sol dir la tensió del llenguatge, hi intercales reflexions succintes en vers. ¿Per què?

La Natalie parla amb ella mateixa, però també s'ama-

ga, dels altres i fins i tot d'ella. Sap el que hi ha de fosc dintre seu. Potser fent servir la poesia embelleix i es distancia d'allò que de cap altra manera podria suportar sentir-se dir. La prosa potser és més fàcil però de vegades pot fer més mal. I no sempre és fàcil dir en veu alta allò que lluitem per amagar, encara que sigui a un mateix.

Vius a Barcelona, la ciutat *homenatjada*, en la novel·la. Però tu vas néixer a Manresa i has passat molts anys a Girona...

Vaig néixer a Manresa i la meua família és tota d'aquesta ciutat i dels voltants. Hi vaig viure quatre mesos. Per tant és una relació fàcilment objectivable. A Girona hi he passat tota la meua infantesa, la meua joventut, els primers anys de carrera... Girona és com casa meua, les meves arrels. I Barcelona ho és tot. Fa molts anys que hi visc. M'agrada Barcelona i, si encara hem de creure en les ciutats com aquelles creacions humanes on tots hem de tenir cabuda, no hi

ha dubte que, de moment, encara hi ha d'haver possibilitat per a la comunicació humana més enllà del cercle de gent amb qui es tracta normalment per raons d'amistat o de feina.

Em sembla que aquest és un aspecte que he intentat treballar en la novel·la.

El passat sembla molt, massa, ple de fantasmes. ¿Creus que sempre és així?

No, gens. No sabria dir quins factors determinen una visió de la vida i quins una altra. Potser hi intervé la genètica, potser hi intervé l'ambient sociocultural on creixem... no ho sé. En tot cas em sembla que en aquest punt cada persona és un món.

Tu i l'Esther teniu, si fa no fa, la mateixa edat. ¿T'hi reconeixes, en algunes de les coses que diu o que fa? Com a experiència biogràfica no m'hi reconec gens ni mica. Mentiria si digués que algunes de les seves idees no les comparteixo.